

Duitsland gaat vandaag naar de stembus

23 februari 2025

Vandaag gaat Duitsland naar de stembus. Vervroegde verkiezingen doordat de huidige kanselier Olaf Scholz (SPD) in december de vertrouwensstemming verloor. De verkiezingen komen in een tijd van grote onrust in Duitsland. De falende energiewetgeving, de betrokkenheid bij de oorlog in Oekraïne, de emigratiewetgeving en de de-industrialisering hebben het vertrouwen in deze 'stoplichtcoalitie' uitgehold.

Foto: Brandenburger Tor (EZA)

Holland van de ene naar de andere crisis

Het gemor over de gevoerde politiek is niet van de lucht. De hoge energieprijzen, de aanhoudende instroom van immigranten en de geweldsincidenten, de oorlog in Oekraïne, het geruzie in het kabinet en parlement, het minimale vertrouwen in de politiek en media en de oplopende spanningen in de samenleving. Het zijn geen tijden voor eenvoudige oplossingen.

Het sluiten van kerncentrales en het vertrouwen op weersafhankelijke energie-opwekking door wind en zon, het afsluiten van gastoevoer vanuit Rusland, het hoge gasverbruik leiden tot een nieuwe crisis. De gastanks zijn leger dan ooit en de leveranciers van gas, vooral LNG uit de VS, kunnen vragen wat ze willen: Europa/Duitsland heeft alles nodig wat verkrijgbaar is. Ondertussen klagen politici uit Noorwegen dat de hoge gasleveranties aan Duitsland de prijzen voor de Noorse gebruikers sterk opdrijft.

[Noorse politiek dreigt Duitsland met beperking stroomlevering](#)

Het aantal [geweldsincidenten](#) in Duitsland door (jonge) mannen met meestal een immigratie-achtergrond is inmiddels zo hoog, dat de politiek door haar vergoelijkningen heen is.

Volgens de *Kriminalpolizei* neemt het geweld door immigranten sterk toe.

[Zij schrijft](#): *“De criminaliteit onder mensen met een migratieachtergrond is op alle gebieden hoger. Dit is vooral het geval bij steeds ernstiger delicten, zoals geweldsdelicten, seksuele delicten en bende- en georganiseerde criminaliteit. Ze komen echter ook steeds vaker voor bij oproerachtige delicten in de openbare ruimte.*

Het gaat echter lang niet om alle migrantengroepen, maar vooral om mannelijke jongeren en jongvolwassenen met de migratieachtergrond “Midden-Oosten”, “Zwart Afrika”, “Balkan” en deels “Oost-Europa”. Vooral Duitsers zijn slachtoffer van dit geweld door migranten.

In cijfers schrijft de *Kriminalpolizei*:

“Vooral de toename van het aantal niet-Duitse verdachten is opvallend. In 2022

bedroeg het aantal niet-Duitse verdachten 783.876, terwijl dit in 2023 was gestegen tot 923.269, wat overeenkomt met een stijging van 17,8%. Onder deze niet-Duitse verdachten steeg het aantal “immigranten” (d.w.z. in wezen asielzoekers of “vluchtelingen”) van 310.062 in 2022 tot 402.514 in 2023, wat neerkomt op een aanzienlijke stijging van 29,8%.”

Het zijn maar twee van de vele problemen waar Duitsland mee kampt, maar die voor veel kiezers bepalend zullen zijn voor hun stemgedrag.

Een metrostation in Berlin-Lichtenberg (Foto: EZAZ)

De stem van een aantal stemgerechtigden

Een verslaggever van de Berliner-Zeitung [tekent de stemming op](#) in het grauwe Berlin-Lichtenberg. Veel DDR-hoogbouw, versleten straatmeubilair en zwerfvuil. Als hij een 60-jarige vrouw aanspreekt lijkt ze door te willen lopen: *“Het maakt me niet uit,”* zegt ze. Toch krijg de verslaggever haar aan de praat. *“Er wordt niets meer gedaan voor de mensen. Alles gaat kapot. En je kunt ook niet iedereen binnenlaten.”* Voor haar is immigratie niet langer acceptabel. *“Vooral hier in Lichtenberg. Het wordt steeds agressiever. Een 13-jarige noemde me laatst een slet. Ik ben sprakeloos.”* Ze weet nog niet op wie ze gaat stemmen op 23 februari.

“Waarschijnlijk op niemand.”

Een andere voorbijganger weet ook niet op wie hij moet stemmen. Deze 35-jarige man is op weg naar zijn werk. Hij wil een onderzoek naar de coronajaren. Hij zou ook graag een andere kijk op de huidige politieke situatie zien. *“Links en de Groenen zijn te onkritisch over veel dingen, vooral als het om migratie gaat.”* Voor andere onderwerpen zou hij wel op ze stemmen.

Wat valt er te kiezen?

Tot vandaag, de dag van de verkiezingen, waren er al duidelijke winnaars en verliezers zichtbaar.

In de peilingen zijn de dalers ten opzichte van de verkiezingen in 2021:

1. SPD -/- 10,3%
2. FDP -/- 7,0%
3. Die Grünen -/- 1,8%

De peilingen laten de volgende stijgers zien:

1. AfD +10,2%
2. Union (CDU/CSU) +5,4%
3. BSW (Sahra Wagenknecht) +4,3% (eerste keer verkiesbaar)
4. Die Linke +3,0%

Het is duidelijk dat de coalitiepartijen SPD, FDP en Die Grünen (door de kleuren ook wel 'stoplichtcoalitie' genoemd) de rekening krijgen voor het beleid van de afgelopen jaren. Het gaat immers slecht in Duitsland: de economie glijdt steeds verder af, de energietransitie werd met onnavolgbare maatregelen overeind gehouden, en de immigratie is nog steeds een taboethema bij deze partijen.

De **SPD**-kanselier Olaf Scholz wordt nog achtervolgd door [een corruptieschandaal](#) uit zijn tijd als burgemeester van Hamburg, waarvan hij zich overigens weinig meer kan herinneren. Scholz is een zwakke kanselier gebleken, die weinigen echt aanspreekt. Ook zijn ongemakkelijke lach toen hij van president Biden hoorde dat de VS 'een eind aan Norstream zou maken' is niet door iedereen vergeten. De SPD wil voortzetting van de 'hulp' aan Oekraïne, maar Scholz was altijd voorzichtig om de Taususraket en Duitse militairen te leveren.

De **FDP**, de liberalen, hebben een grote kans niet meer in het parlement terug te keren. Met in de peilingen 4,3% zijn zij ruim onder de 5%-drempel beland. Net zoals de SPD, is de FDP voorstander van voortzetting van de militaire hulp aan Oekraïne, ook het leveren van de Taurusraket. Met de recente ontwikkelingen lijkt dat hoe dan ook een gepasseerd station. Voorman en voormalig minister van financiën Christian Lindner stapte op uit het kabinet na interne ruzie over de begroting. Lindner wilde niet toegeven aan de wens van kanselier Scholz om de begrotingsregels op te rekken. Zijn opstappen luidde de val van de regering in en startte de vervroegde verkiezingen.

Het **CDU/CSU**, samen Union genoemd, is in de kern een christelijk-conservatieve partij, ofschoon niet iedereen het christelijk nog terugziet in de partij. Het is de partij van Helmut Kohl en Angela Merkel. De eerste loodste Duitsland door de rumoerige periode van de val van de Berlijnse Muur, de snelle machtswisselingen in het Kremlin in de 1990-er jaren en leidde de hereniging van de beide Duitsland. Merkel heeft te lang op de winkel gepast, de kerncentrales laten sluiten en Duitsland het Covid-regiem in geleid.

De partij staat op forse winst ten opzichte van de verkiezingen van 2021, maar de

36,7% van het jaar van de hereniging (1990) zal ze vermoedelijk niet meer herhalen. Maar ook haar dieptepunt bij de verkiezingen van 2021 van 24,1% zal het zeker niet zijn. Klaarblijkelijk zijn veel mensen over de rol van de partij in de Covid-periode en het bedrog van Minsk, in de persoon van Angela Merkel, heengestapt en kiezen zij weer voor de gehoopte zekerheid.

[Grote anti-AfD demonstratie in Berlijn](#)

De **Alternative für Deutschland (AfD)** is de snelste stijger bij de laatste peilingen. Met een verwachte winst van meer dan 10% wordt zij waarschijnlijk de tweede partij van het land. De SPD loopt in de peilingen 5% achter op de AfD, waarmee de kans dat zij de AfD zal passeren klein is.

De AfD is een omstreden partij. Haar standpunt dat illegale immigranten moeten worden uitgezet, heeft tot veel commotie bij de 'linkse' partijen geleid. Ook het bestaan van een extreme rechter vleugel, maakt haar tot doelwit van media, politiek en veiligheidsdiensten. Volgens deze laatsten wordt de AfD intern 'Nieuw Rechts' genoemd. Zij erkent dat de partij zich distantieert van het geweld, zij het "*ogenschijnlijk*", maar levert de AfD volgens haar wel de onderliggende ideologie voor rechts-extremisten van alle gezindten. Vooral Björn Höcke wordt daarbij genoemd. "*Hij is niet alleen radicaal. Hij is niet alleen tegen immigratie. Hij is echt iemand die er voorstander van is om de Duitse geschiedenis te herschrijven*", [zegt onderzoeker Kai Arzheimer](#) van de universiteit van Mainz. Höcke leidde de AfD naar de allereerste eerste plaats in een deelstaatverkiezing van 2024 in Thüringen. Het was daarmee ook de eerste keer dat een 'extreemrechtse' partij de eerste plaats behaalde in een verkiezing sinds 1945. Höcke is nu leider van Der Flügel, de extreem-rechtse tak van de AfD.

De vraag is hoe deze extreem-rechtse tak het best in toom kan worden gehouden: door uitsluiting van de hele AfD van regeringsdeelname of juist door haar samen met het CDU en Sahra Wagenknecht in een coalitie op te nemen. De AfD kan in dat laatste geval niet anders dan afstand doen van haar extreem-rechtse vleugel. In Nederland betekende de opname van de PVV in het kabinet zelfs dat zij veel van haar standpunten moest inleveren. Ofschoon de AfD veel 'gewone' Duitsers aanspreekt, zeker vanwege haar anti-immigratie standpunt, is de AfD toch vooral een conservatief-libertaire partij te noemen die de meeste mensen met een kleine

beurs niet zal bedienen.

Het is duidelijk dat de onnavolgbare en economie verwoestende politiek van de laatste regeringen, de opkomst van de AfD sterk heeft gevoed, zeker in het voormalige Oost-Duitsland.

Alice Weidels bijzondere levensloop

Voordat Weidel in de AfD actief werd was zij actief in links-liberale kringen in Zwitserland. Ze leeft samen met een vrouw (1982) uit Sri Lanka en voedt samen met haar twee kinderen op. Weidel studeerde economie, studeerde af op het onderwerp Chinese rentesysteem. Zij leerde Chinees en verbleef enige tijd in China. Weidel werkte voor Goldman Sachs in Frankfurt en Allianz Global Investors. Volgens haar eigen verklaring woont zij in Überlingen aan het Bodensee. Tot 2018 had ze echter waarschijnlijk een tweede huis in Biel, Zwitserland, en nu woont ze in het kanton Schwyz. ([Bron](#))

Het blijft zoeken voor critici van **Sahra Wagenknecht (BSW)** of zij haar nu op 'radicaal linkse' of 'radiaal rechtste' standpunten moeten aanvallen. Inmiddels wordt ze op beide flanken van haar politieke visie aangepakt.

Slecht valt haar 'rechtse' standpunt om naar vrede te streven in Oekraïne: *“Geen enkel ander land licht zijn belastingbetalers zo op als Duitsland om wapens te financieren voor deze zinloze oorlog”*, zei ze onlangs in een interview met Der Spiegel. Vooral van wat doorgaat voor politiek 'links' oogst zij felle kritiek op dit 'pro-Poetin' standpunt. Opmerkelijk want pacifisme was ooit een links stokpaardje, en voor Wagenknecht lijkt dat ook gewoon een 'klassiek links' standpunt.

Tijdens het eerste Coronajaar sprak ze van een 'geldvloed' die de middenklasse stilaan onteigent. Een klassiek liberaal thema om het voor de middenklasse op te komen. Maar ook kun je het een 'anti-kapitalistische' insteek noemen door de banken daarbij als veroorzakers te beschouwen.

Haar aandacht richt zich ook op de laagste inkomensgroepen. *“Met de gedeeltelijke privatisering van de pensioenen en de daarmee gepaard gaande verlaging van het wettelijke pensioenniveau werd bijna 20 jaar geleden de bijl gezet in een hoeksteen van onze welvaartsstaat. Het was een sociaal-politieke misdaad met ernstige gevolgen”*, aldus Wagenknecht.

Economische neergang in oorlogstijd

Terwijl politici Europabreed om voortzetting van de oorlog in Oekraïne roepen, glijdt de Duitse economie en daarmee de Europese, steeds verder af. Met 6% is de werkloosheid in Duitsland lang niet meer zo hoog geweest. De ene fabriek na de andere kondigt ontslagen aan. Maar liefst worden er 11.000 banen geschrapt bij staalfabrikant Thyssenkrupp, 3.800 bij Bosch en 900 bij Ford in Keulen, meldt de [Berliner Zeitung](#).

Aan de grote instroom van migranten is nog geen einde gekomen, ondanks de spanningen die dat in de Duitse samenleving oplevert. Aan de ene kant heeft de Duitse industrie nog steeds arbeidskrachten nodig. De vergrijzing in Duitsland eist zijn tol op de Duitse arbeidsmarkt. De bevolking daarentegen ziet dat er niet alleen geschoolde arbeidskrachten binnenkomen, maar ook rancuneuze gewelddadige personen die verantwoordelijk zijn voor [te veel geweld](#) in de samenleving.

De onbeholpenheid van de politiek om een voor Duitsland profijtelijke koers uit te zetten verklaart een deel van de groei van de AfD. Een land waar de industrie het moet hebben van ononderbroken energie tegen een schappelijke prijs maar dat de toevoer ervan door een 'bondgenoot' laat opblazen, toont de machteloosheid en gebrek aan een aansprekende toekomstvisie voor het land.

De media kunnen een belangrijke rol spelen in het publieke debat. Echter steeds

meer Duitsers hebben het vertrouwen in hun media verloren. Het is een spreekbuis geworden van een regering die zijn dolende en falende beleid verkocht wil zien. Ondertussen wordt het volk opgehitst tegen Rusland. Terwijl de VS en Rusland proberen een uitweg te vinden uit de oorlog in Oekraïne, een oorlog die al rond een miljoen jonge mensen het leven heeft gekost of invalide heeft gemaakt, blijven politici pleiten voor meer wapens.

Zo zou de huidige minister van buitenlandse zaken Annalena Baerbock tijdens haar aanwezigheid bij de laatste veiligheidsconferentie in München gezegd hebben na de verkiezingen [€700 miljard \(!\) te reserveren](#) voor steun aan Oekraïne. *“We zullen een groot pakket lanceren dat nog nooit op deze schaal heeft bestaan,”* zei Baerbock in een interview met Bloomberg. *“Vergelijkbaar met de euro of de coronaviruscrisis is er nu een financieel pakket voor veiligheid in Europa. Dat komt er in de nabije toekomst.”* Hoe dit enorme bedrag gefinancierd moet worden is onduidelijk.

Niet eerder sinds 1989 is de politieke en maatschappelijke onrust en instabiliteit bij onze oosterburen zo groot geweest als nu. De zucht naar oorlog, weer bepleit in Berlijn, lijkt sterker dan de lessen uit het verleden. Dit keer is er geen sterke man nodig, een ‘democratie’ kan ook haar falen willen maskeren met oorlog. Voorlopig werken de Verenigde Staten en Rusland een andere kant op, Europa en Duitsland dolend van verontwaardiging en visieloosheid achterlatend.

[**Lees ook onze andere artikelen over Berlijn en Duitsland.**](#)